

Πρεσβεία της Ελλάδος στην
Λισσαβόνα
Γραφείο Οικονομικών και
Εμπορικών Υποθέσεων

Δελτίο Οικονομικών και
Επιχειρηματικών Ειδήσεων
Πορτογαλίας Δεκεμβρίου
2015.

Α. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

 Εκκρεμεί από τα μέσα Οκτωβρίου 2015 η κατάθεση σχεδίου Κρατικού Προϋπολογισμού για το 2016. Σύμφωνα με τον πορτογαλικό Υπ.Οικονομικών, το σχέδιο Προϋπολογισμού θα υποβληθεί στην Επιτροπή έως το τέλος Ιανουαρίου 2016, ενώ η τελική ψήφισή του από το πορτογαλικό Κοινοβούλιο δεν αναμένεται πριν από τον προσεχή Μάρτιο. Εν τω μεταξύ, ψηφίσθηκε στα τέλη Δεκεμβρίου τροποποίηση του Προϋπολογισμού 2015, ο οποίος περιλαμβάνει την κεφαλαιακή ενίσχυση της τράπεζας BANIF (βλ.κατωτ.). Παράλληλα, ο Πορτογάλος Υπ.Οικονομικών επιβεβαίωσε ότι ο στόχος του Προϋπολογισμού ελλείμματος 2,7% επί του ΑΕΠ για το 2015 δεν θα επιτευχθεί, λόγω ενός συνόλου αποκλίσεων στο σκέλος τόσο των δαπανών, όσο και των εσόδων. Πάντως, θα ληφθούν μέτρα περιορισμού/μη εκτέλεσης των δαπανών που έχουν ήδη προϋπολογισθεί, ώστε να παραμείνει το έλλειμμα κάτω του 3%, προϋπόθεση για την έξοδο της χώρας από την Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος.

 Σύμφωνα με την Κρατική Στατιστική Υπηρεσία Πορτογαλίας, το δημοσιονομικό έλλειμμα για το πρώτο 9μηνο 2015 ανήλθε σε 3,6% επί του ΑΕΠ, ήτοι 4,844 δις ευρώ (έναντι 4,7% το πρώτο εξάμηνο 2015). Το μέγεθος του ελλείμματος είναι βελτιωμένο και σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2014, οπότε είχε ανέλθει σε 5,1% (μη συμπεριλαμβανομένης της ανακεφαλαιοποίησης της Novo Banco). Η βελτίωση αποδίδεται στην μείωση των δαπανών κατά 8% σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο 2014 (οπότε ανακεφαλαιοποιήθηκε η Novo Banco), καθώς και την αύξηση των εσόδων κατά 2,2%. Επισημαίνεται ότι το έλλειμμα 3,6% επί του ΑΕΠ, στο τέλος του τρίτου τριμήνου 2015, φέρει την Πορτογαλία πιο κοντά στην επίτευξη του στόχου του 3%, που θα επιτρέψει την έξοδο της χώρας από την Διαδικασία Υπερβολικού Ελλείμματος.

Το τελευταίο δεκαήμερο του 2015, η **Τράπεζα της Πορτογαλίας κινητοποίησε πόρους του δημόσιου ταμείου αλλά και επενδυτών για την αποφυγή άμεσης εκκαθάρισης της τράπεζας Banif και την διάσωση της Novo Banco**. Όσον αφορά την BANIF, η τράπεζα ανακεφαλαιοποιήθηκε από το εθνικό Ταμείο Εξυγίανσης Τραπεζών με 2,255δισ€, εξήλθε από το Χρηματιστήριο (bail-in μετόχων) και πωλήθη έναντι 150εκ.€ στην ισπανική Santander. Η επίπτωση της κεφαλαιακής ενίσχυσης της BANIF στον Προϋπολογισμό 2015 εκτιμάται σε 1,25% επί του ΑΕΠ, ενώ βεβαίως θα υπάρχουν επιπτώσεις και στον προϋπολογισμό επόμενων ετών. Πάντως, σύμφωνα με τον Πορτογάλο Υπ.Οικονομικών, η κεφαλαιακή ενίσχυση της BANIF δεν θα έχει συνέπειες επί της διαδικασίας για τα υπερβολικά ελλείμματα της ΕΕ. Όσον αφορά την περίπτωση της Novo Banco-NB, στο τέλος Δεκεμβρίου 2015 αποφασίσθηκε η κάλυψη κεφαλαιακών αναγκών 2δισ€ με bail-in ορισμένων κύριων ομολογιούχων. Εν τω μεταξύ, εκκρεμεί ακόμα η πώληση της NB, του υγιούς κομματιού της τράπεζας BES, που ανακεφαλαιοποιήθηκε με 4,9δισ€ και μεταβιβάστηκε στο εθνικό Ταμείο Εξυγίανσης Τραπεζών τον Αύγουστο 2014.

Κατά το πρώτο 10μηνο 2015, το **εξωτερικό πλεόνασμα της Πορτογαλίας**, όπως αντικατοπτρίζεται στο ισοζύγιο τρεχουσών συναλλαγών και κεφαλαίου, ανήλθε σε 2,2% επί του ΑΕΠ, αυξημένο κατά 0,2 ποσοστιαία μονάδα, σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του προηγούμενου έτους. Σημειώνεται ότι η διατήρηση του εξωτερικού πλεονάσματος αποτελεί στοίχημα και πρόκληση για την πορτογαλική οικονομία, δεδομένου ότι η ανάκαμψη των εισοδημάτων και της καταναλωτικής εμπιστοσύνης μπορεί εύκολα να οδηγήσει στην αύξηση των εισαγωγών και την εκτροπή των εξαγωγών προς εγχώρια κατανάλωση.

Β. ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΕΙΔΗΣΕΙΣ

Η πορτογαλική εταιρεία ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, EDP Renováveis, μετά την θέση σε λειτουργία της πρώτης πλωτής υπεράκτιας ανεμογεννήτριας στην χώρα, τεχνολογίας Windfloat, θέτει σε εφαρμογή σχέδιο ανάπτυξης και εφαρμογής **νέας τεχνολογίας στον τομέα της υπεράκτιας αιολικής ενέργειας**. Πρόκειται για την **τεχνολογία Demogravi3**, οποία ενδείκνυται για ύδατα μεσαίου βάθους (30 έως 60 μέτρων), σε αντίθεση με την Windfloat που σχεδιάστηκε για βαθιά ύδατα. Η καινοτομία της τεχνολογίας Demogravi3 έγκειται στο γεγονός ότι, λόγω της μεθόδου επιτόπου συναρμολόγησης και εγκατάστασης, δεν είναι απαραίτητη η χρησιμοποίηση πλοίων μεγάλης μεταφορικής ικανότητας, με αποτέλεσμα σημαντική εξοικονόμηση στο κόστος κατασκευής αιολικών πάρκων. Η ανεμογεννήτρια θα εγκατασταθεί στο σημείο όπου έχει αρχικά εγκατασταθεί η ανεμογεννήτρια Windfloat, σε απόσταση 6 χιλιομέτρων από τις βόρειες πορτογαλικές ακτές του Ατλαντικού, στα ανοικτά του Ronao do Varzim, αξιοποιώντας έτσι το ήδη εγκατεστημένο υποβρύχιο καλώδιο σύνδεσης με τον σταθμό της Windfloat στην ξηρά. Στην κοινοπραξία του εν λόγω σχεδίου συμμετέχουν, εκτός από την EDP Renováveis, οποία κατέχει ποσοστό 25% του έργου, οι πορτογαλικές ASM Energia και Wavec Offshore Renewables, οι ισπανικές Técnicas Projectos, Acciona Infraestructuras, Univ.Politécnica de Madrid και Harbour Research Lab., η γερμανική Fraunhofer Gesellschaft IWES, η ιρλανδική Gavin&Doherty Geo Solutions και η νορβηγική Global Maritime AS. Το έργο κατασκευής, δοκιμής και λειτουργίας της υπεράκτιας ανεμογεννήτριας Demogravi3 θα κοστίσει συνολικά 27εκ.ευρώ, εκ των οποίων τα 19,2εκ.ευρώ αφορούν εγκεκριμένη μη επιστρεφόμενη κοινοτική χρηματοδότηση, μέσω του προγράμματος της ΕΕ για Έρευνα και Καινοτομία, Horizon 2020. Εν τω μεταξύ, η πλωτή υπεράκτια ανεμογεννήτρια τεχνολογίας Windfloat συμπληρώνει ήδη 4 χρόνια παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας. Διαθέτοντας τουρμπίνα 2 MW, η πλωτή ανεμογεννήτρια άντεξε σε κύματα έως 16 μέτρων. Κατά το 2015, η Windfloat παρέμεινε σε λειτουργία παράγοντας ενέργεια για το 96% του χρόνου. Το τρίτο τρίμηνο 2016, η δομή της Windfloat θα αποσυναρμολογηθεί (για να εγκατασταθεί η Demogravi3) και θα μεταφερθεί σε αιολικό πάρκο, το οποίο θα κατασκευάσει η κοινοπραξία της EDP σε απόσταση 20 χιλιομέτρων από τις πορτογαλικές ακτές. Θα πρόκειται για το **πρώτο υπεράκτιο αιολικό πάρκο της Πορτογαλίας**, δυναμικότητας 25MW, για την κατασκευή του οποίου θα δαπανηθούν 125εκ.ευρώ.

 Η πορτογαλική κυβέρνηση βρίσκεται σε διαπραγματεύσεις με την κοινοπραξία Atlantic Gateway (του αμερικανο-βραζιλιάνου David Neeleman ιδιοκτήτη της βραζιλιανής αεροπορικής Azul και του Πορτογάλου επιχειρηματία Humberto Pedrosa) για την **τροποποίηση της σύμβασης πώλησης της TAP**, προκειμένου να παραμείνει το πλειοψηφικό κεφάλαιο αυτής σε κρατική ιδιοκτησία. Η πορτογαλική Κυβέρνηση επιθυμεί την μείωση του ποσοστού κεφαλαιακής συμμετοχής της Gateway στην TAP (σήμερα 61%) με αντάλλαγμα την διατήρηση προνομιακών δικαιωμάτων διαχείρισης, ενώ ο τελευταίος λόγος θα παραμείνει στο Κράτος. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Κράτος αποκτά την πλειοψηφία του μετοχικού κεφαλαίου της TAP, αλλά αφήνει τον στρατηγικό έλεγχο αυτής στους Neeleman και Pedrosa.

 Η πορτογαλική Κυβέρνηση **ακύρωσε τις συμβάσεις παραχώρησης αστικών συγκοινωνιών Λισσαβώνας και Πόρτο**. Πρόκειται για συμβάσεις που υπεγράφησαν από την προηγούμενη Κυβέρνηση, το καλοκαίρι του 2015, και αφορούν την παραχώρηση του Μετρό και Τραμ Λισσαβώνας στην ισπανική Avanza, του Μετρό Πόρτο στην γαλλική Transdev και των οδικών αστικών συγκοινωνιών Πόρτο (STCP) στην ισπανική Alsa. Οι εν λόγω συμβάσεις δεν είχαν τεθεί ακόμα σε ισχύ, δεδομένου ότι εκκρεμούσε σχετική έγκριση του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

 Τον περασμένο Δεκέμβριο πραγματοποιήθηκε η 12^η Εθνική Συνάντηση για την Καινοτομία της COTEC Portugal. Η **COTEC Portugal-Επιχειρηματικός Σύνδεσμος για την Καινοτομία** ιδρύθηκε το 2003 με πρωτοβουλία του τότε Προέδρου της Πορτογαλικής Δημοκρατίας και αριθμεί σήμερα 366 μέλη. Η φετινή συνάντηση της COTEC Portugal διοργανώθηκε για πρώτη φορά σε συνεργασία με τον Εθνικό Οργανισμό Καινοτομίας-ANI και είχε ως θέμα την «Καινοτομία Έντασης Γνώσης». Κατά το πρώτο μέρος της συνάντησης παρουσιάστηκαν αντιπροσωπευτικές περιπτώσεις καινοτόμων επιχειρήσεων, με κεντρικό ομιλητή τον Διευθύνοντα Σύμβουλο της Siemens Γερμανίας, καθώς και με την συμμετοχή τεσσάρων πορτογαλικών εταιρειών που έχουν ενσωματώσει την καινοτομία έντασης γνώσης στην παραγωγή τους, και συγκεκριμένα τις: Bial (μεγαλύτερος πορτογαλικός φαρμακευτικός Όμιλος), Frulact (βιομηχανία παρασκευασμάτων διατροφής από φρούτα), Novabase (τεχνολογία πληροφοριών και επικοινωνίας με εφαρμογές σε ενέργεια, υγεία, δημόσια διοίκηση, μεταφορές, τηλ/νίες, κλπ.) και Vision-Box (αυτόματη διαχείριση ελέγχου ταυτότητας με εφαρμογή σε αεροδρόμια και κέντρα συνοριακού ελέγχου). Κατά το δεύτερο μέρος της συνάντησης, οι ομιλητές τόνισαν την προστιθέμενη αξία της στρατηγικής καινοτομίας έντασης γνώσης, η οποία μεταφράζεται σε αυξημένο κύκλο εργασιών και σε δημιουργία εξειδικευμένων θέσεων απασχόλησης. Στην ομιλία του, ο Διευθυντής της COTEC Portugal ανακοίνωσε την νέα κατεύθυνση του Οργανισμού, που σκοπεύει να ενισχύσει την λειτουργία του ως δεξαμενή σκέψης, εμπλέκοντας τα μέλη του σε μια ευρεία συζήτηση για θέματα καινοτομίας, όπως για παράδειγμα την σύνδεση των πανεπιστημίων με την επιχειρηματικότητα και την αγορά εργασίας. Επί αυτού, και ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας τόνισε την ανάγκη αξιοποίησης του καταρτισμένου δυναμικού και του ταλέντου που παράγεται στην χώρα, προκειμένου να αποφευχθεί η εκροή του στο εξωτερικό. Από πλευράς του, ο Υπ.Οικονομίας, τόνισε την ανάγκη να δοθούν τα μέσα στα πανεπιστήμια ώστε να διατηρούν στενή και μόνιμη συνεργασία με την επιχειρηματική κοινότητα, γεγονός που μπορεί να επιτευχθεί με την αξιοποίηση των κονδυλίων/κινήτρων για την ανάπτυξη καινοτομίας που προβλέπουν διάφορα ευρωπαϊκά ταμεία.

 Το Πανεπιστημιακό Ινστιτούτο Λισσαβώνας-ISCTE, εκ των σημαντικότερων δημόσιων ακαδημαϊκών ιδρυμάτων της Πορτογαλίας, πρόκειται να ιδρύσει **νέα σχολή τουρισμού και γαστρονομίας στην Λισσαβόνα**, φιλοδοξώντας να αποτελέσει σημείο διεθνούς αναφοράς στον κλάδο της εστίασης και των ξενοδοχείων. Η σχολή θα προσφέρει μεταπτυχιακές σπουδές σε στελέχη ξενοδοχείων και επαγγελματίες υψηλής γαστρονομίας. Επιπλέον, θα διαθέτει δυο

ξενοδοχεία για την πρακτική άσκηση των εκπαιδευομένων, ένα τριών και ένα τεσσάρων/πέντε αστέρων, τα οποία θα είναι ανοικτά και στο ευρύ κοινό και θα φιλοξενούν φοιτητές, ακαδημαϊκούς αλλά και τουρίστες. Το τμήμα υψηλής γαστρονομίας θα ονομάζεται Κέντρο Μαγειρικής Λισσαβώνας (Lisbon Culinary Center), στο οποίο θα διδάσκουν οι μεγαλύτεροι Πορτογάλοι αρχιμάγειρες. Όσον αφορά την διοίκηση ξενοδοχείων, η καινοτομία, για τα πορτογαλικά δεδομένα, έγκειται στην ενσωμάτωση στην σχολή δύο ιδιόκτητων ξενοδοχείων, τα οποία θα είναι προεκτάσεις της σχολής, κατά το πρότυπο των μεγάλων διεθνών σχολών διοίκησης ξενοδοχείων. Στόχος του νέου εγχειρήματος είναι η προσέλκυση σπουδαστών από όλον τον κόσμο, και κυρίως από τις πορτογαλόφωνες χώρες που δεν διαθέτουν αντίστοιχα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Πάντως, σύμφωνα με τον πρότανη του πανεπιστημίου, η βασική γλώσσα εργασίας θα είναι η αγγλική, δεδομένου ότι η διοίκηση ξενοδοχείων ούτως ή άλλως είναι κλάδος κατεξοχήν διεθνής. Παράλληλα, η εκπαίδευση υψηλού επιπέδου επαγγελματιών κλάδου μαγειρικής και διοίκησης ξενοδοχείων θα συμβάλει στην αναβάθμιση των παρεχόμενων υπηρεσιών στον τουριστικό κλάδο, εκ των νευραλγικών τομέων της πορτογαλικής οικονομίας. Υπενθυμίζεται ότι τα τουριστικά έσοδα της Πορτογαλίας το 2014 ξεπέρασαν τα 10δισ ευρώ, ενώ κατά το πρώτο 6μηνο 2015 κατέγραψαν περαιτέρω αύξηση κατά 12,2%.

 Το πρόγραμμα της νέας πορτογαλικής Κυβέρνησης περιλαμβάνει την **ενίσχυση των πορτογαλικών υδατοκαλλιέργειών και την προώθηση αλιευμάτων και προϊόντων υδατοκαλλιέργειας πορτογαλικής παραγωγής**. Η Πορτογαλία αξιολογεί την αλιεία ως έναν από τους σημαντικότερους θαλάσσιους πόρους που διαθέτει, προς τούτο επιδιώκει την αναβάθμισή της σε ανταγωνιστική επιχειρηματική δραστηριότητα, ειδικά δεδομένης της πορτογαλικής παράδοσης σε αυτόν τον τομέα. Εξαιτίας της μείωσης αλιευμάτων, αλλά και της υψηλής εγχώριας κατανάλωσης, δίδεται ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη της υδατοκαλλιέργειας, με σκοπό την αύξηση και την διαφοροποίηση της τοπικής παραγωγής, όχι μόνο για εγχώρια κατανάλωση αλλά και για εξαγωγές. Γενικότερα, δίδεται σημασία στην αναβάθμιση της αλιευτικής δραστηριότητας και άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων που συνδέονται με αυτήν. Σε αυτές συγκαταλέγεται η ανάπτυξη του κλάδου μεταποίησης ιχθυηρών, με έμφαση τόσο σε παραδοσιακές δραστηριότητες, κυρίως την κονσερβοποίηση, αλλά και στην δημιουργία cluster για την μεταποίηση προϊόντων αλιείας και υδατοκαλλιέργειας, μέσω συμπράξεων τεχνολογίας και γνώσης Πανεπιστημίων, εταιρειών και κλάδου. **Σήμερα, οι ελληνικές ιχθυοκαλλιέργειες κατέχουν σχεδόν το ήμισυ της πορτογαλικής αγοράς τσιπούρας-λαυρακίου. Ωστόσο, εν όψει ανωτέρω πολιτικής ανάπτυξης υδατοκαλλιέργειας της Πορτογαλίας, οι ελληνικές ιχθυοκαλλιέργειες θα πρέπει να προετοιμασθούν για μεγαλύτερο ανταγωνισμό από τα πορτογαλικά προϊόντα (τσιπούρα και λαυράκι), κυρίως στην αγορά της Πορτογαλίας.**